

lelig Veilighed til at udtale mig paa Flertallets Vegne om det nu foreliggende Lovforslag, og jeg, fortiden Intet har at sige til det, jeg dengang udtalte, skal jeg kun endnu engang anbefale det høie Thing at følge Flertallet og vedtage Lovforslaget i forandring af

Berg: Jeg skal tillade mig paa Mindretallets Vegne at begrunde vort Forslag om Forkastelsen af nærværende Lovforslag. For et Par Aar siden var der en større Del Videnskabsmænd fra andre Lande forsamlede her ved et videnskabeligt Møde, og vi erindre, at en af disse, en Mand med et meget skarpt Blik for mange Forhold, nemlig Naturforskeren Carl Vogt, skrev i Anledning af sine Sagtagelser om Forholdene her i Landet flere Artikler, og det maatte maasse være mig tilladt at oplæse blot nogle enkelte Linier af, hvad han saaledes har skrevet. Han siger: „Den danske Stat med sin til det Yderste indskrænkede Befolkning og sine historisk overleverede Regjeringsinstitutioner ligner en Bygning, hvis Overdel sammentrykker Underlaget, som er blevet altfor svagt, en lille Kjøbdamp, i hvilken en bestadiget Dampfregatmaskine arbejder. At dette Misforhold ikke kan bestaa i Længden, er indlysende for Enhver.“ Jeg tror, at den første Del af dette er der Mange, der vil tiltræde, nemlig at der bestaar et Misforhold; men, naar denne berømte Forfatter skriver, at Enhver indser, at dette ikke kan bestaa i Længden, saa tror jeg, at han befinder sig i en Bilsfarelse. Jeg tror, at hvis Enhver, der har en lignende Opfattelse af Forholdene hertilands, har været opmærksom paa de sidst foretagne Afstemninger i denne Sag, saa vil han sige, at det ikke er gaaet op for Flertallet af Folkethinget, at der bestaar et saadant Misforhold, og at det ikke bør bestaa i Længden, og gaa vi over til nærværende Sag paa Dagsordenen, saa forekommer det mig, at være klart, at det hverken er indset, at der er et Misforhold tilstede, eller, hvis det er indset, at det ikke er erkjendt nødvendigt at foretage en Forandring for Flertallets Bedkommende med Hensyn til dette Lovforslag. Den ærede Ordfører ansøgte i den første Del af sit Foredrag endel Bemærkninger, som

gik ud paa at vise, at dette Lovforslag i Grunden var udflydigt, at det ikke gjorde væsentlige Forandringer, og at Bevillingsmyndigheden vilde bevare den samme Indflydelse paa disse Spørgsmaal som hidtil. Men, hvis dette er rigtigt, hvad skal saa Lovet til? Jeg behøver ikke at modbevise denne Del af den ærede Ordførers Foredrag; den sidste Del af det gik i en anden Retning. Der sagde den ærede Ordfører, at Universtitet og Kommunitetet var to selvstændige Institutioner, som man nu vilde slaa sammen, at dette var et betydningsfuldt Skridt fremad paa den Vej, Flertallet ønsker, at der skal betrædes, og hertil har han idag søiet, at Rom ikke blev bygget paa een Dag; vi kunne altsaa se det fortsat. Naar det nu efter de nærværende Forhold for disse Institutioner kan siges at være saa, at der bestaar et virkelig Misforhold mellem Overdelen og Underlaget, at vi i Virkeligheden offre for meget for at lette de fornuende Afgangen til høiere Dannelse, medens vi formeget bortse fra Betydningen af den almindelige Folkeoplysning og give dem, der ikke ere istand til ved egne Kræfter at kunne naa det, Afgang til høiere Dannelse — er det saaledes efter den nuværende Ordning af disse Institutioners Midler, da vil det blive det i langt høiere Grad, hvis vi følge Flertallet og vedtage dette Forslag. Der er fremsat en stærk Anse imod den nuværende Almueundervisning, ikke blot mod Skolebestyrelsen, men imod dem, der skulde have pleiet Friheden her i Landet, over at den ikke er gaaet frem siden 1849. Man hører ofte denne Paastand fremsat, og der er Meget deri, thi uagtet Forholdene paa mange Steder kunne være bedre, og Anden i manges en Undervisningsanstalt kan være anderledes, end den dengang var, saa er der dog meget Begrundet i, naar man siger, at Almuefolke-Undervisningen i det Væsentlige staar paa det samme Standpunkt, som da vi fik den grundlovmæssige Frihed. Det er vel sagt, at der senere er opstaaet en Del Hoistoler, og hvormeget der end kan tale til disse Hoistolers Noes — adskillige Begrundede Indvendinger vil der vistnok kunne gjøres og ikke mindst mod deres Virksomhed i den senere Tid — saa kunne de ikke tilfredsstillende løse Opgaven,